

به نام خداوند جان آفرین

دانشگاه علوم پزشکی ایران
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
واحد برنامه‌ریزی درسی و آموزشی
طرح دوره (Course Plan)

مقطع و رشته: کارشناسی ارشد پرستاری داخلی و جراحی
طرح درس نظری و عملی
نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴

عنوان درس: روش تحقیق

گروه آموزشی: پرستاری داخلی و جراحی، پرستاری مراقبتهای ویژه و پرستاری اورژانس

مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد

تعداد واحد: ۲/۵ واحد (۲ واحد نظری و ۰/۵ واحد عملی)

زمان برگزاری کلاس: شنبه‌ها ساعت ۱۰-۱۲

مدرسین: خانم‌ها دکتر خاچیان

email: alicekhach@yahoo.com phone number: 09123947004

و دکتر فراهانی (مسئول درس):

email: m_negar110@yahoo.com, phone number: 09126234269

شرح درس:

طرح دوره (Course Plan)

آنچه کار علمی را از کوشش غیرعلمی جدا می‌کند روش پژوهش علمی است. روش پژوهش علمی مبتنی بر رعایت اصول و بنیان‌های منظم و مدونی است که با طی گام‌های علمی به پیش می‌رود. روش به تحقیق اعتبار می‌بخشد و گاه عقیده بر این است که علم همان روش است. پژوهشگران برای ارائه یک کار علمی - پژوهشی باید با اصول و مبانی روش تحقیق علمی آشنا باشند تا بتوانند یک طرح پژوهشی یا مقاله علمی معتبر و قابل اتکا ارائه نمایند.

این درس کوششی است در جهت آموزش و یادگیری سازنده، فعال و دانشجو محور روش تحقیق. در این درس دانشجویان با روش اصولی تحقیق علمی آشنا شده و مهارت اولیه را جهت کاربرد روش‌های علمی پژوهش و نگارش یک طرح پژوهشی مقدماتی و کاربرد اصول و روش نقد و بررسی پژوهش‌ها کسب می‌کنند. به این منظور دانشجویان طی مطالعات عمیق و تمرین‌های سازمان یافته، مراحل مختلف پژوهش را تحت نظر اساتید فرا می‌گیرند و توانایی لازم را برای تشخیص مسائل و مشکلات خاص حیطه‌های مختلف پرستاری، توجیه لزوم و اهمیت بررسی این مسائل و تحقیق در مورد آن به دست می‌آورند و سپس با انتخاب یک موضوع یا سؤال قابل تحقیق و مطالعات کتابخانه‌ای پروپوزال پژوهشی خود را ارائه می‌نمایند. آشنایی با مراحل و اصول تحقیق و مطالعه عمیق به دانشجویان امکان می‌دهد تا توانایی نقد مقالات و پی بردن به نقاط ضعف و قوت آن را پیدا کنند. در تمام مراحل، اساتید یادگیری دانشجویان را هدایت کرده و روشنگری‌های لازم را در کلاس و خارج از کلاس انجام خواهند داد.

هدف کلی:

آشنایی با اصول و متدولوژی تحقیق علمی و توانایی تدوین یک پروپوزال پژوهشی در زمینه مسائل پرستاری

اهداف بینابینی:

در پایان این دوره انتظار می‌رود دانشجو:

حیطه عاطفی:

۱. اهمیت روش علمی را درک کند.
۲. به حفظ اخلاقیات و صداقت در تحقیق علمی اهمیت دهد.
۳. اصول نقد را مورد توجه قرار دهد.

حیطه شناختی:

۱. اجزای مربوط به نحوه توجیه اهمیت و لزوم پژوهش را توضیح دهد.
۲. روش تعیین و انتخاب مسئله قابل پژوهش در پرستاری را توضیح دهد.
۳. عناصر و گام‌های پژوهش را شرح دهد.
۴. نحوه جستجو و بررسی متون را جهت بیان مسئله پژوهش توضیح دهد.
۵. در مورد نحوه تدوین چارچوب مفهومی و نظری بحث کند.
۶. نحوه تدوین اهداف، فرضیه‌ها و سؤالات پژوهش را مورد بحث قرار دهد.
۷. متغیرها و انواع آن را فهرست کرده و مقیاس اندازه‌گیری آنها را توصیف کند.
۸. تعاریف نظری و عملی را تشخیص دهد.
۹. در مورد چگونگی مشخص نمودن جامعه و نمونه پژوهش، تعیین حجم نمونه و روش‌های نمونه‌گیری بحث کند.
۱۰. در مورد انواع طراحی تحقیق بحث کند.
۱۱. در مورد چگونگی کاربرد روش‌های آنالیز جهت داده‌های خاص اظهار نظر کند.
۱۲. نکات مربوط به اخلاق پژوهش را بر شمارد.
۱۳. اصول مربوط به کاربرد یافته‌ها را شرح دهد.

۱۴. گام های مختلف تدوین پروپوزال را شرح دهد.

حیطه روان حرکتی:

۱. مسئله قابل پژوهشی را در پرستاری انتخاب کرده و سؤال مناسب را استخراج نماید.
۲. با جستجو و بررسی متون علمی، مسئله پژوهش را بیان و لزوم انجام آن را توجیه نماید.
۳. چارچوب مفهومی یا نظری پژوهش خود را تدوین کند.
۴. اهداف، فرضیه ها و سؤالات پژوهش خود را تنظیم کند.
۵. متغیرهای پژوهش خود را مشخص کرده و آنها را تعریف نظری و عملی نماید.
۶. برای اندازه گیری متغیرهای پژوهش ابزارهای صحیح را انتخاب کرده و یا بر اساس متون موجود ابزار مناسب تهیه کند.
۷. جامعه و نمونه پژوهش خود را مشخص کرده و حجم نمونه را با استفاده از فرمول مناسب به کمک مشاور امار تعیین کند.
۸. با انتخاب طراحی مناسب، روش اجرای پژوهش خود را تدوین کند.
۹. آزمون های مناسب آماری را برای تحلیل داده ها مشخص نماید.
۱۰. پروپوزال خود را بطور کامل تدوین کند.

شیوه‌های تدریس:

- سخنرانی * سخنرانی برنامه ریزی شده
- بحث گروهی * یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL) یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
- پرسش و پاسخ *
- سایر موارد (لطفاً نام ببرید) : کلاس بصورت سخنرانی اساتید، پرسش و پاسخ و بحث گروهی اداره می شود؛ بنابراین لازم است دانشجویان با توجه به برنامه کلاس با مطالعه قبلی در کلاس حاضر شوند تا علاوه بر شرکت در بحث بتوانند سؤالات متعددی را که در این درس پیش می آید مطرح و پاسخ مناسب را دریافت کنند و درس را بهتر درک کنند. در مورد هر مبحث ممکن است منابع یا مقالاتی توسط اساتید معرفی شود که انتظار می رود دانشجویان منابع را مطالعه نمایند تا درک مباحث برای آنان تسهیل گردد. یادآور می شود که اساتید تنها یادگیری را هدایت می کنند؛ بنابراین دانشجوی خود وظیفه یادگیری خویش را به عهده خواهد داشت.

انتظار از دانشجو

از فراگیران انتظار می‌رود :

۱. زیر بنای علمی مناسب جهت فراگیری مطالب مورد تدریس را کسب نماید.
۲. با استفاده از بحث های مطرح شده، معلومات خود را از طریق مطالعات کتابخانه ای گسترش دهند.
۳. در تهیه تکالیف خود منابع جدید علمی و یافته های پژوهشی را مورد استفاده قرار داده و استناد صحیح به این منابع داشته باشند.

۴. مسئولیت یادگیری هر چه بیشتر خود را به عهده گرفته و تحت نظر استادان مربوطه برنامه های آموزشی خود را دنبال نمایند.
۵. به طور مداوم، منظم و مرتب بدون غیبت در کلاس های درس حضور یافته و در بحث های علمی شرکت موثر داشته باشند.
۶. تکالیف خود را در زمان های تعیین شده ارائه نموده و با آمادگی کامل در جلسات آزمون نظری میان ترم و پایان ترم شرکت کنند.
۷. غیبت در کلاس نباید از حد مجاز ۴/۱۷ ساعات بیشتر باشد، در صورتی که غیبت بیش از حد مجاز باشد:

a. الف- چنانچه بیش از ۱/۲ غیبتها موجه باشد، آن واحد درسی حذف می شود.

b. ب- چنانچه غیبتها غیر موجه باشد نمره صفر برای آن منظور خواهد شد.

انتظار می رود فراگیران حضور فعال و مشارکت به موقع در کلاس و ارائه تکالیف (مطالب کلاسی و پروژه پایانی) داشته باشند. انتظار می‌رود دانشجویان با مطالعه قبلی در کلاسهای هم زمان حضور یافته ، در بحث ها شرکت نمایند و تکالیف مربوطه را در موعد مقرر تحویل دهند.

تکالیف درس و نحوه ارزشیابی دانشجو :

۱. حضور فعال در کلیه جلسات درسی ، پاسخگویی به سوالات مربوط به درس همان جلسه و شرکت در بحث و گفتگو
۲. تمرین مراحل مختلف پژوهش با تهیه پیش نویس یک طرح تحقیقاتی (مشابه یا متفاوت با عنوان تمرینات کلاسی) به صورت فردی: هر یک از دانشجویان می بایست یک موضوع قابل پژوهش در پرستاری را انتخاب نموده و با استفاده از منابع علمی مناسب و رعایت آئین نگارش (راجع در پایان نامه ها)، پروپوزال طرح تحقیقاتی خود را همگام با مطالب تدریس شده در کلاس پیش ببرند و ضمن ارائه مطالب مخصوص هر جلسه، در آخرین جلسه کلاس درس نیز پروپوزال را کتبا ارائه دهند (۷۰٪ کل نمره کلاس) .
۳. ارائه پروپوزال به صورت تکوینی در کلاس و در پایان درس از طریق سامانه نوید
۴. مشارکت در دو مقاله از مباحث کلاسی با استفاده از مجلات معتبر سال ۲۰۱۹ به بعد و به اشتراک گذاشتن آن با دانشجویان کلاس و ارسال به مدرسین قبل از کلاس (مطالب بر اساس نظرات اساتید تعیین خواهد شد)

امتحان کتبی پایان ترم: تمرینات کلاسی و ارائه پروپوزال جایگزین امتحان کتبی خواهد بود

شیوه ارزشیابی واحد نظری و عملی

ارائه پروژه در طول تمرینات و پایان ترم (پروپوزال)	۷۰در صد
ارائه ۲ مقاله (به توضیحات بند ۴ در قسمت بالا توجه کنید)	۲۰درصد
شرکت و حضور فعال در کلاس	۱۰ درصد

منابع پیشنهادی برای مطالعه:

- منابع انگلیسی:

References:

Boswell, C. & Cannon, S. 2018. *Introduction to Nursing Research: Incorporating Evidence Based Practice: Incorporating Evidence Based Practice* Jones & Bartlett Learning.

Burns Na and Grove S K. *The practice of Nursing Research*. 4th Ed. Philadelphia: W.B Saunders Co. 2014.

Burns, N. & Grove, S K. last ed. *Understanding Nursing Research-E-Book: Building an Evidence-Based Practice* Saunders.

Dempsey Ann Patricia & Dempsey D Arthur. *Using nursing research*. 5th ed. St Louis: Lippincott, last ed.

Houser, J. 2011. *Nursing research: Reading, using, and creating evidence* Jones & Bartlett Publishers.

LoBiondo- Wood, Geri; Haber, Judith. Last edition *Nursing research: Methods, Critical Appraisal and utilization*. St. Louis: Mosby Co.

Nieswiadomy Rose Mary. Last edition. *Foundation of Nursing Research*.

Polit, D.F. & Beck, C.T. last ed. *Nursing research: Generating and assessing evidence for nursing practice* Lippincott Williams & Wilkins.

Wood, M.J. & Ross-Kerr, J. last ed. *Basic steps in planning nursing research: From question to proposal* Jones & Bartlett Learning.

منابع فارسی:

- آصف زاده، سعید. ده گام پژوهش در سیستم‌های بهداشتی درمانی. تهران: وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، معاونت تحقیقات رفتاری، ۱۳۸۰

- پارک، جی.ای. پارک، ک. دستنامه پزشکی پیش گیری اجتماعی. اصول و روشهای اپیدمیولوژی، جمعیت شناسی، آمارهای بهداشتی. ترجمه حسین شجاعی تهرانی، حسین ملک افضلی؛ رشت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، آخرین چاپ
  - پولیت، د.ف. اصول و روشهای تحقیق در پرستاری، بهداشت علوم بالینی و علوم رفتاری و ترجمه داود حسینی نسبت. تبریز: دانشگاه علوم پزشکی تبریز، آخرین چاپ
  - تک زارع، نسرين، راهنمای نگارش و ارائه پایان نامه و گزارش تحقیق و مقالات عملی. تهران: تیمورزاده؛ طبیب، ۱۳۸۰.
  - دلاور، علی. روشهای تحقیق در روان شناسی و علوم تربیتی. تهران: پیام نور، ۱۳۷۳.
  - رحیمی ها، فهیمه. ضمیمه راهنمای پژوهش و نگارش پایان نامه. تهران: دانشکده پرستاری و مامایی علوم پزشکی ایران، ۱۳۸۱
  - روش تحقیق در علوم پزشکی (طرح تحقیقاتی، متودولوژی و آمار)، خدمت حسین و دیگران. تهران: تیمورزاده؛ طبیب، ۱۳۷۸.
  - سازمان بهداشت جهانی. تحقیق در سیستمهای بهداشتی قسمت دوم: تجزیه و تحلیل داده ها و نوشتن گزارش. تهران: وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی، آخرین چاپ
  - سازمان بهداشت جهانی. دفتر منطقه ای غرب اقیانوس آرام. راهنمای آموزش روش شناسی پژوهش در بهداشت، ترجمه حسین شجاعی تهرانی، فرید عبادی فرد آذر. تهران: معاونت پژوهشی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، آخرین چاپ
  - سازمان بهداشت جهانی. روشهای پژوهش در بهداشت باروری، ترجمه محب آهکی، حسین شجاعی تهرانی، رشت: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گیلان، آخرین چاپ
  - سراپی، حسن. مقدمه ای بر نمونه گیری در تحقیق، تهران: سمت، ۱۳۹۱.
  - سرمد، زهره؛ بازرگان، عباس؛ حجازی، الهه. روش های تحقیق در علوم رفتاری، تهران: آگاه، ۱۳۹۲
  - شاهپوریان، فرنگیس، رحیمی ها، فهیمه. راهنمای پژوهش و نگارش پایان نامه. تهران: دانشگاه علوم پزشکی ایران. ۱۳۸۱
  - عابد سعیدی، ژیلان؛ امیر علی اکبری، صدیقه. روش تحقیق در علوم پزشکی و بهداشت. تهران: سالمی، ۱۳۹۱
  - غلامعباس جمعه، ابراهیم. روشهای تحقیق در بهداشت مادر و کودک. ترجمه تاج السادات علامه اصفهان: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان، آخرین چاپ
  - لوبیوندو- وود، گری؛ هابر، جودیت. رویکردهای کیفی در پژوهش پرستاری. ترجمه منصوره یادآوری نیکروش؛ فاطمه حق دوست اسکویی. تهران: سالمی، ۱۳۸۱
  - مبانی تحقیق در علوم پزشکی. تألیف اکبر فتوحی و دیگران. تهران: آخرین چاپ
  - نادری، عزت الله؛ سیف نراقی، مریم. روشهای تحقیق و چگونگی ارزشیابی آن در علوم انسانی. تهران: بدر، ۱۳۹۱
  - نیزویادومی. روزماری. پایه های تحقیق در پرستاری. محسن توکل و سیما ترابی. همدان: نشر بشری، ۱۳۷۳
- (۲ جلد)
- هولی، استفن؛ منیگر، استیون. طراحی پژوهشهای بالینی. ترجمه محسن جانقربانی و علی صادقی حسن آبادی. تهران: ۱۳۷۳
  - سازمان جهانی بهداشت. تحقیق در سیستمهای بهداشتی. گروه مولفان. تهران: وزارت بهداشت، ۱۳۷۲

جدول هفتگی کلیات ارائه‌ی درس

جلسه	عنوان مطالب	اساتید	شنبه‌ها ساعت ۱۲-۱۰ تاریخ
۱	معرفی درس، روش علمی و تصویر کلی فرایند پژوهش و آشنایی با تکالیف	دکتر فراهانی	۱۴۰۳/۷/۷
۲	انتخاب موضوع پژوهش	دکتر فراهانی	۱۴۰۳/۷/۱۴
۳	بیان مسئله، چارچوب و چگونگی مرور متون	دکتر خاچیان	۱۴۰۳/۷/۲۱ توجه: در این جلسه دانشجویان موظفند که عنوان را تحویل مدرس هفته قبل دکتر فراهانی بدهند
۴	اهداف، سئوالات، فرضیه‌ها و پیش فرض‌ها	دکتر خاچیان	۱۴۰۳/۷/۲۸
۵	متغیرها و انواع آن (زمینه‌ای، مداخله‌گر، مخدوش‌کننده، تعدیل‌کننده، مقیاس اندازه‌گیری متغیرها) و تعریف واژه‌ها (نظری و عملی)	دکتر خاچیان	۱۴۰۳/۸/۵
۶	روش‌ها و ابزار گردآوری داده‌ها و روایی و پایایی	دکتر فراهانی	۱۴۰۳/۸/۱۲
۷	تمرین عملی گروه اول: ارائه عنوان پژوهش، بیان مساله و اهداف پژوهش، فرضیه یا سوال پژوهش، چارچوب، مروری بر متون، متغیرها و انواع آن، طرح پژوهش	ارائه با دانشجویان و مدیریت کلاس دکتر خاچیان	۱۴۰۳/۸/۱۹
۸	تمرین عملی گروه دوم: ارائه عنوان پژوهش، بیان مساله و اهداف پژوهش، فرضیه یا سوال پژوهش، چارچوب، مروری بر متون، متغیرها و انواع آن، طرح پژوهش	ارائه با دانشجویان و مدیریت کلاس دکتر خاچیان	۱۴۰۳/۸/۲۶
۹	انواع طراحی مطالعه	دکتر فراهانی	۱۴۰۳/۹/۳
۱۰	انواع طراحی مطالعه	دکتر فراهانی	۱۴۰۳/۹/۱۰

جلسه	عنوان مطالب	اساتید	شنبه‌ها ساعت ۱۲-۱۰ تاریخ
۱۱	جامعه و نمونه، محیط، مشخصات واحدها، معیارهای ورود و خروج	دکتر فراهانی	۱۴۰۳/۹/۱۷
۱۲	روش نمونه گیری	دکتر فراهانی	۱۴۰۳/۹/۲۴
۱۳	تجزیه و تحلیل داده ها و نتیجه گیری و پیشنهادات، محدودیت ها	دکتر خاچیان	۱۴۰۳/۱۰/۱
۱۴	اخلاق در پژوهش و سرقت علمی در پژوهش	دکتر خاچیان	۱۴۰۳/۱۰/۸
۱۵	تمرین عملی گروه اول (جامعه و نمونه، محیط، مشخصات واحدها، معیارهای ورود و خروج، روش نمونه گیری، ابزار و روش گردآوری داده ها، روایی و پایایی ابزار، تجزیه و تحلیل داده ها و نتیجه گیری و پیشنهادات، محدودیت ها و ملاحظات اخلاقی)	ارائه با دانشجویان و مدیریت کلاس دکتر فراهانی	۱۴۰۳/۱۰/۱۵ کلاس جبرانی (بخاطر تداخل با برنامه امتحانات)
۱۶	تمرین عملی گروه دوم (جامعه و نمونه، محیط، مشخصات واحدها، معیارهای ورود و خروج، روش نمونه گیری، ابزار و روش گردآوری داده ها، روایی و پایایی ابزار، تجزیه و تحلیل داده ها و نتیجه گیری و پیشنهادات، محدودیت ها و	ارائه با دانشجویان و مدیریت کلاس دکتر فراهانی	۱۴۰۳/۱۰/۲۲ کلاس جبرانی (بخاطر تداخل با برنامه امتحانات)

به نام خداوند جان آفرین

دانشگاه علوم پزشکی ایران
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
واحد برنامه‌ریزی درسی و آموزشی
طرح دوره (Course Plan)

جلسه	عنوان مطالب	اساتید	شنبه‌ها ساعت ۱۲-۱۰ تاریخ
	ملاحظات اخلاقی		